

Συμβούλιο της Επικρατείας: 3206/1990

Πηγή: ΕΔΚΑ ΛΓ' 1991, σελ.495

Περίληψη: Ο χαρακτηρισμός βιαίου συμβάντος ως ατυχήματος εις ΙΚΑ και η απονομή συνεπεία τούτου παροχής είναι αυτοτελείς διοικητικά ενέργειαι εκ των οποίων η πρώτη αποτελεί προϋπόθεσιν της δευτέρας. Μετά τον χαρακτηρισμόν ως ατυχήματος τα όργανα του ΙΚΑ δεσμεύονται και δεν δύνανται να επανέλθουν επί του θέματος κατά την εξέτασιν της αιτήσεως περί απονομής παροχής. Ισχυρισμός ότι πρόκειται περί συνθέτου διοικητικής ενεργείας και συνεπώς δύνανται κατά την εξέτασιν της νομιμότητας της περί συνταξ/σεως πράξεως να κριθούν συγχρόνως και πλημμέλεια του χαρακτηρισμού του ατυχήματος κατά πράξεως περί της οποίας περί της οποίας δεν ησκήθη προσφυγή - απορριπτέος.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. ΧΡ. ΦΑΤΟΥΡΟΣ

Εισηγητής: κ. ΑΔΑΜ. ΦΑΡΜΑΚΗΣ

Δικηγόροι: Στ. Βλαχόπουλος, Θ. Ζήγγας.

Επειδή δια της αιτήσεως ταύτης ζητείται η αναίρεσις της υπ' αριθ. 7495/1985 αποφάσεως του Τρ. Διοικ. Πρωτ. Αθηνών, δια της οποίας απερρίφθη προσφυγή της αναιρεσειούσης κατά της υπ' αριθ. 343/Σ.2 5/3.2.1983 αποφάσεως της Τ.Δ.Ε. του Περ. Υπ/τος ΙΚΑ Συντάξεων. Δια της τελευταίας ταύτης αποφάσεως απερρίφθη ένστασις της αναιρεσειούσης κατά της υπ' αριθ. 11256/21.4.1982 αποφάσεως του Δ/ντού του ως άνω Υπ/τος, δια της οποίας εξήτει την τροποποίησιν της ως άνω αποφάσεως του Δ/ντού και την χορήγησιν εις αυτήν συντάξεως λόγω θανάτου του συζύγου της εξ εργατικού ατυχήματος και ουχί εξ ατυχήματος εκτός εργασίας, ως απενεμήθη εις ταύτην δια της ως είρηται αποφάσεως του Δ/ντού.

Επειδή η υπό κρίσιν αίτησις, κατατεθείσα εις την γραμματείαν του Διοικ. Πρωτ. Αθηνών την 7.1.1986, ήτοι την 61^η ημέραν από της κοινοποιήσεως εις την αναιρεσειούσαν της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, γενομένης την 7.11.1985, ασκείται εμπροθέσμως, καθ' όσον η εξηκοστή

ημέρα (6.1.1986) ήτο κατά νόμον εξαιρετέα (εορτή Θεοφανείων). (βλ. τας παρ. 11 εδαφ. α' και 12 του άρθρου 1 της δια του Ν. 1157/1981 - ΦΕΚ 126 Α - κυρωθείσης Πράξεως Νομοθ. Περιεχομένου). Συντρεχουσών δε και των λοιπών νομίμων προϋποθέσεων η αίτησις είναι εξεταστέα κατ' ουσίαν.

Επειδή ο Καν. Ασφαλ. Αρμοδ. και Διαδ. Απονομής Παροχών ΙΚΑ (ΑΥΕ 57440/13.1.1938, φ. 338) εις το άρθρον 21 παρ.1 ορίζει ότι "ο εργοδότης ή ο αντιπρόσωπος αυτού, ο ησφαλισμένος και, εν αδυναμία ή θανάτω τούτου, οι εξ αυτού έλκοντες δικαίωμα, ο τας πρώτας βοηθείας παρασχών ιατρός, πας υπάλληλος του Ιδρύματος, λαβών ως εκ της υπηρεσίας του γνώσιν, υποχρεούνται να αναγγείλωσιν εις το Υπ/μα του ΙΚΑ παν ατύχημα κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, επισυμβάν εις πρόσωπον υπαχθέν εις την ασφάλισιν....", εις το άρθρον 22 παρ. 1 ορίζει ότι "υποχρεούνται εις δήλωσιν παντός εκτός εργασίας επισυμβάντος ατυχήματος ο ησφαλισμένος και, εν αδυναμία ή θανάτω τούτου, οι εξ αυτού έλκοντες δικαίωμα, ως και ο τας πρώτας βοηθείας παρασχών ιατρός", εις το άρθρον 24 ορίζει ότι "1. Το υπ/μα του Ιδρύματος προβαίνει επί ατυχημάτων... δια της αρμοδίας αυτού υπηρεσίας εις έρευναν, εν ανάγκη επιτόπιον, προς εξακρίβωσιν των εν ταις επομένοις παραγράφοις προβλεπομένων στοιχείων. 2.... 3.... 4. Η διεξάγουσα την έρευναν υπηρεσία δέον να εξακριβώση, επί ατυχήματος, τα αίτια αυτού, τον ακριβή τόπον και χρόνον, ως και τας περιστάσεις και (την) φύσιν τούτου, τας βλάβας ας υπέστη ο παθών.... Επίσης ερευνώνται και οι συνθήκαι υφ' ας επήλθε το ατύχημα, ως και εάν ετηρήθησαν υπό του εργοδότη τα υπό των νόμων και κανονισμών επιβαλλόμενα μέτρα υγιεινής και ασφαλείας των εν τη επιχειρήσει εργαζομένων...." και εις το άρθρον 25 ορίζει ότι "Περί της ερεύνης, περί ης το προηγούμενον άρθρον, συντάσσεται πρακτικόν, όπερ αναγιγνωσκόμενον παρουσία των εκάστοτε συμπραττόντων προσώπων, υπογράφεται παρ' αυτών και της ενεργούσης την έρευναν υπηρεσίας. Επί τη βάσει των ως είρηται πρακτικών καταρτίζεται έκθεσις υπό της αρμοδίας υπηρεσίας, διαβιβαζομένη εις την ΤΔΕ...". Εξ άλλου ο αυτός ως άνω Κανονισμός εις το άρθρον 10 παρ.1 ορίζει ότι "προς άσκησιν παντός δικαίωματος εκ της ασφαλίσεως κατά της αναπηρίας, γήρατος και θανάτου δέον να υποβληθή υπό του αιτούντος εις την υπηρεσία του Ιδρύματος αίτησις, ήτις δέον να συντάσσεται και υπό της υπηρεσίας, εφ' όσον ζητεί τούτο ο

ενδιαφερόμενος...", εις δε το άρθρον 14 παρ.5 ορίζει ότι "οσάκις προϋπόθεσις συντάξεως είναι ατύχημα.... Επισυνάπτεται εις την αίτησιν αντίγραφον της διαπιστώσεως τούτο αποφάσεως της ΤΔΕ. Η προσαγωγή τούτου αντιγράφου δεν απαιτείται εάν δια της αυτής αποφάσεως αναγνωρίζεται ατύχημα...". Εκ του συνδυασμού των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι ο χαρακτηρισμός ατυχήματος ως εργατικού και η απονομή συνεπεία τούτου ασφαλιστικής παροχής είναι διοικητικάί ενέργειαι αυτοτελείς κατ' ουσίαν, εκ των οποίων η πρώτη αποτελεί προϋπόθεσιν της δευτέρας.

Επειδή εκ των διατάξεων των άρθρων 2 περίπτωσης β', 7 (ήτις προσετέθη δια της ΑΥΕ 28274/4.6.1936), 3 περίπτωσης 2, 26 και 39 (ως τούτο ετροποποιήθη δια της ΑΥΕ 29690/1251/26.5.1956 φ. 1108) του αυτού ως άνω Καν.Ασφαλ. Αρμοδιότητας, του άρθρου 14 παρ. 8 του Α.Ν. 1846/1951 (φ. 179Α), του άρθρου 4 περ. γ' του Β.Δ. της 11.5/26.6.1954 (φ. 134 Α.), ως τούτο αντικ. δια του άρθρου 7 του Ν.Δ. 3710/1957 (φ. 150Α) των άρθρων 119 παρ. 1 και 122 παρ. 2 περ. ιγ' του Καν. Ασφαλίσεως του ΙΚΑ (ΑΥΕ 55575/1.479/18.11.1965, φ. 816Β) προκύπτει ότι αρμόδιοι δια τον χαρακτηρισμόν ατυχήματος ησφαλισμένου ως εργατικού ή μη, ως και δια την απονομήν συνεπεία τούτου οιασδήποτε ασφαλιστικής παροχής κατέστησαν οι Δ/νταί Υπ/των του Ιδρύματος, ενώ αι παρ' εκάστω των Υποκ/των τούτων λειτουργούσαι Τ.Δ.Ε. αποφαίνονται επί των ασκουμένων κατά των ως άνω αποφάσεων των Δ/ντών ενστάσεων (αιτήσεων θεραπείας) και ότι οι αποφάσεις των Δ/ντών, εφ' όσον δεν προσβληθούν εμπροθέσμως δι' ενστάσεως (αιτήσεως θεραπείας), ως και αι επί των ενστάσεων εκδιδόμεναι αποφάσεις των ΤΔΕ, δια των οποίων περαιούται διοικητικώς η ασφαλιστική διαφορά, η προκαλουμένη εκ της αιτήσεως του ησφαλισμένου περί χαρακτηρισμού ατυχήματός τινος ως εργατικού ή περί απονομής συνεπεία τούτου ασφαλιστικής τινός παροχής, είναι οριστικάί, εν τη εννοία ότι δεν συγχωρείται εις τα ως άνω όργανα του Ιδρύματος η επάνοδος και η ανατροπή των οριστικώς αποφασισθέντων πλην των περιπτώσεων, καθ' ας υποβάλλεται υπό του ησφαλισμένου νεωτέρα αίτησις είτε επί τη βάσει νεωτέρων στοιχείων, είτε εν όψει τροποποιήσεως του νομοθετικού καθεστώτος, υπό την ισχύν του οποίου εξεδόθη η προγενεστέρα αποφασίς των, είτε κατόπιν παγίας μεταβολής της νομολογίας των Ανωτ. Δικαστηρίων, επηρεαζούσης καιρίως την δια της προγενεστέρας αποφασεώς των

εξενεχθείσαν κρίσιν. Τα ανωτέρω ισχύουν και εις την περίπτωσιν καθ' ην ο χαρακτηρισμός ατυχήματος ως εργατικού ήθελε προηγηθή της κρίσεως αιτήσεως περί απονομής συνεπεία του ατυχήματος τούτου ασφαλιστικής παροχής, ήτοι και εις την περίπτωσιν ταύτην τα αρμόδια όργανα του ΙΚΑ (Διευθυνταί Υπ/των και Τ.Δ.Ε.), δεσμεύνται εκ του ήδη γενομένου χαρακτηρισμού του ατυχήματος και δεν δύνανται να επανέλθουν επί του θέματος τούτου κατά την εξέτασιν της αιτήσεως περί απονομής ασφαλιστικής παροχής συνεπεία του ατυχήματος.

Επειδή, εν προκειμένω, εις την προσβαλλομένην απόφασιν εκτίθενται τα ακόλουθα: Η αναιρεσείουσα δια της υπ' αριθ. 64/27.1.1982 δηλώσεως ατυχήματος προς το ΙΚΑ εδήλωσεν ότι ο σύζυγός της Κ.Π. υπέστη την 29.12.1981 θανατηφόρον αυτοκινητικόν ατύχημα και ότι το ατύχημα τούτο "Δεν ήτο εργατικόν". Εν όψει της δηλώσεως ταύτης ο Δ/ντής Υπ/τος ΙΚΑ Αττικής εξέδωσε την υπ' αριθ. 2710/64/19.3.1982 απόφασίν του, δια της οποίας εχαρακτήρισε το ως άνω ατύχημα του συζύγου της αναιρεσειούσης, ως επελθόν "εκτός εργασίας". Κατά της αποφάσεως του Δ/ντού, κοινοποιηθείσης εις την αναιρεσείουσαν την 29.3.1982, αύτη ήσκησεν ένστασιν την 4.5.1983, ήτις απερρίφθη δια της υπ' αριθ. 166/1983 αποφάσεως της Τ.Δ.Ε. του ως άνω Υπ/τος, ως εκπρόθεσμος. Προσφυγή δε της αναιρεσειούσης κατά της αποφάσεως της Τ.Δ.Ε. απερρίφθη, ως αβάσιμος, καταστάσης ούτω οριστικής της ως άνω αποφάσεως του Δ/ντού, δι' ης, ως εξετέθη, εχαρακτήρισθη το ως άνω ατύχημα του συζύγου της αναιρεσειούσης ως μη εργατικόν. Ολίγον μετά την έκδοσιν της ως άνω αποφάσεως του Δ/ντού του Υπ/τος ΙΚΑ Πλατείας Αττικής ο Δ/ντής του Περ. Υπ/τος Συντάξεων ΙΚΑ Αθηνών εξέδωσε την υπ' αριθ. 11256/21.4.1982 απόφασίν του, δια της οποίας εχορήγησε εις την αναιρεσείουσαν σύνταξιν λόγω θανάτου του συζύγου της επί τη βάσει των γενικών διατάξεων. Κατά της αποφάσεως ταύτης η αναιρεσείουσα ήσκησεν ένστασιν, δια της οποίας εζήτησε την ανάκλησιν άλλως την τροποποίησιν της αποφάσεως του Δ/ντού και την χορήγησιν εις αυτήν συντάξεως επί τη βάσει των προνομιακών διατάξεων περί εργατικού ατυχήματος. Η ένστασις αύτη απερρίφθη δια της υπ' αριθ. 343/1983 αποφάσεως της Τ.Δ.Ε. Συντάξεων ΙΚΑ Αθηνών, επί τη αιτιολογία ότι ο Δ/ντης Υπ/τος ΙΚΑ Πλ. Αττικής δια της υπ' αριθ. 64/15.3.1982 αποφάσεώς του εχαρακτήρισε το ατύχημα του συζύγου της αναιρεσειούσης ως εκτός εργασίας

η δε απόφασίς του είναι οριστική, διότι, ως προκύπτει εκ του αποδεικτικού επιδόσεως των ΕΛΤΑ εκκοινοποιήθη εις την αναιρεσειούσαν την 29.3.1982 και δεν ησκήθη υπ' αυτής ένστασις εντός 30 ημερών. Κατά της ως άνω αποφάσεως της Τ.Δ.Ε η αναιρεσειούσα ήσκησε προσφυγήν ενώπιον του Διοικ. Πρωτ. Αθηνών, το οποίον δια της ήδη προσβαλλομένης αποφάσεώς του έκρινεν ότι ορθώς απερρίφθη η ένστασις της αναιρεσειούσης, δια της οποίας επεδίωξε την συνταξιοδότησίν της επί τη βάσει των διατάξεων περί εργατικού ατυχήματος, διότι ο χαρακτηρισμός του ατυχήματος του συζύγου της αναιρεσειούσης ως μη εργατικού είχε κριθή δια της υπ' αριθ. 64/15.3.1982 αποφάσεως του Δ/ντού Υπ/τος ΙΚΑ Πλ. Αττικής, η οποία, προσβληθείσα δι' ενστάσεως υπό της αναιρεσειούσης, επεκυρώθη δια της υπ' αριθ. 106/1983 αποφάσεως της ΤΔΕ του αυτού Υπ/τος, η τελευταία δ' αυτή απόφασις επεκυρώθη δια της υπ' αριθ. 7494/1985 αποφάσεώς του, ενώ η υπ' αριθ. 11256/21.4.1982 συνταξιοδοτική απόφασις του Δ/ντού Περ. Υπ/τος Συντάξεων ΙΚΑ Αθηνών έλαβεν ως δεδομένον τον τοιούτον χαρακτηρισμόν εν όψει της ως άνω οριστικής κρίσεως του θέματος.

Ούτως αποφηνάμενον το δικάσαν διοικ. Πρωτοδικείον, ήτοι δεχθέν ότι το επιληφθέν της συνταξιοδοτήσεως της αναιρεσειούσης λόγω θανάτου του συζύγου της εξ ατυχήματος όργανον δεσμεύεται εκ του προγενεστέρας γενομένου χαρακτηρισμού του ατυχήματος τούτου ως μη εργατικού, εφ' όσον η σχετική κρίσις, μη προσβληθείσα εμπροθέσμως, κατέστη οριστική, ως εκρίθη τελικώς και δια της αποφάσεως του Συμβ. Επικρατείας, νομίμως ητιολόγησε την κρίσιν του, εφ' όσον, ως εξετέθη, αι διοικητικάι αυτάι ενέργειαι (χαρακτηρισμός ατυχήματος - συνταξιοδότησις) είναι αυτοτελείς και αι περί αυτών αποφάσεις είναι οριστικάι μη επιτρεπομένης εις τα όργανα του ΙΚΑ επανόδου και ανατροπής τούτων ει μη κατόπιν εμπροθέσμου ασκήσεως των προβλεπομένων ενδικοφανών ή ενδίκων μέσων, ο δε λόγος αναιρέσεως δια του οποίου προβάλλεται ότι ο χαρακτηρισμός του ατυχήματος και η συνεπεία τούτου συνταξιοδότησις αποτελούν σύνθετον διοικητικήν ενέργειαν και επομένως κατά την εξέτασιν της νομιμότητος της περί συνταξιοδοτήσεως πράξεως εξετάζονται συγχρόνως και πλημμέλειαι της πράξεως του χαρακτηρισμού του ατυχήματος ως μη εργατικού είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, (Κυρούται η 7495/1985 Τ.Δ.Π. Αθηνών).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σχετικώς με το εργατικό ατύχημα και τη διοικ. διαδικασία κρίσεως αυτού βλ. ΕΔΚΑ 1989 Σ.Ε. 4618/88 σελ. 468, Σ.Ε. 5106/88 σελ. 244, ΕΔΚΑ 1990 ΣΕ 870/1989 σελ. 418, ΕΔΚΑ 1988 ΣΕ 3945/87 σελ. 97 ΣΕ 3558/87 σελ. 93, ΣΕ 4694/87 σελ. 332, ΣΕ 2006/88 σελ. 625, ΣΕ 762/88 σελ. 344, ΣΕ 849/88 σελ. 345 κ.α.